

“Thinking by hand” și “Arts & Crafts”

Interviu realizat cu Prof.dr.Thomas Gronneger

Cea de a 19-a ediție a Serbărilor Mediatecii „Norbert Detaeye”, cunoscute sub numele de Festivalul Etnovember, s-a bucurat anul acesta de participarea unui invitat special, profesorul Thomas Gronneger, decan la New Design University, din St. Pölten, Austria, care a încântat audiența cu o prezență electrizantă, demnă de marea sa personalitate în artele din spațiile culturale de limbă germană. Cunoscut pentru talentul său de sculptor, arhitect și scriitor, d-nul Gronneger și-a pus în valoare și calitățile de coordonator în organizarea expoziției „Thinking by hand”, care, prin intermediul celor 21 de postere a prezentat proiectele pilot ale unui nou program de studii denumit „Arts & Crafts” (Arte și Meserii), cu durată de 3 ani, inițiat de sus amintita universitate privată austriacă de design. Subiectul propriu-zis al expoziției, pe lângă prezentarea detaliilor organizatorice despre programul de studii, s-a axat pe preocupările și implicarea entuziastă a studenților în proiecte de design prin idei neconvenționale de modelare manuală a diverselor materiale, cum ar fi, de pildă, execuția unei canapele realizată integral din împletirea unor haine vechi. Proiectele urmăresc să asigure valorificarea unor materiale, inclusiv deșeuri, și a unor metode tradiționale de prelucrare, prin păstrarea unor identități regionale.

Am profitat de prezența d-nului Gronneger în mijlocul expoziției sale pentru a lămuri o serie de detalii referitoare la mesajul expoziției, cât și la proiectul pilot pe care îl promovează.

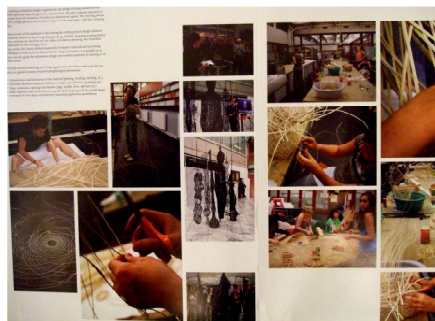
Ce mesaj ni se transmite prin “thinking by hand”?

Măinile se mișcă, preiau, ating, au simțuri și capacități de a intra într-un dialog activ cu lucrurile și obiectele înconjurătoare, dar și cu noi înșine. “Thinking by hand” este în același timp reflecție, dar și acțiune. Caracterul particular al gândirii prin acțiune cu ajutorul mâinii creatoare de forme și structuri este faptul că gândurile, de exemplu despre o împletitură, sculptură, îmbinare etc., se materializează în piese și obiecte. Caracterul individual al materialului ne ghidează ideile prin intermediul unui dialog echilibrat, prin care devenim conștienți de materialul în sine și de multiplele posibilități de modelare a formei și structurii sale.

Ne puteți descrie unul dintre proiectele pilot prezentate în expoziția dumneavoastră?

Proiectul intitulat „Tehnici culturale ale texturii” este materializat prin intermediul workshopului „Modelare prin împletire în plan și în spațiu”. Prin acțiunea de împletire se dobândește o introspecție imediată între interacțiunile formatoare de design dintre mână și material, geometrie și structură. Astfel, devine posibilă o tranziție treptată dinspre modelarea în plan, către modelarea spațială. Procesul împletirii crează modele de design și în același timp, un suport structural având un efect generator de forme.

În timpul procesului de creație meșteșugărească trebuie găsite mereu soluții privind gruparea, ritmul, proporția și geometria. Aceste soluții nu sunt așadar subiectul unei planificări abstracte, ci mai degrabă, un rezultat al activității de creație meșteșugărească.

Prin modelare selectivă și procese de modificare a formei, care constituie un ciclu al cerinței, studenții sunt îndrumați către fenomene morfologice structurale:

- caracteristici și limite ale materialului (despicare, îndoire, răsucire etc.);
- variații structurale (grosime material sau formă, periodizare, geometrie etc.);
- tranziții ale formei;
- expresii ale formei (interacțiune între detaliile formei și forma de ansamblu);
- generare a unor familii de forme.

Noul program de studii „Arts & Crafts” vine ca o necesitate firească în contextul timpului, așa cum dumneavoastră înșivă o descrieți în motivația intitulată „Retrospectiv și în perspectivă”.

În vremuri de contemplare critică și diferențiată a celor acumulate de către moderniști se ivește din nou, urgentă și presantă, cerința unor strategii sustenabile de configurare a unor spații vitale pentru om. Până în secolul al XIX-lea cei care slujeau micilor și marilor comunități și care decideau asupra aspectului universului locuit și asupra echipării acestuia erau maeștri constructori și artizanii. Odată cu producția industrială a tot mai multor bunuri de consum și odată cu distribuția acestora în locuințe, planificarea la scară extinsă a devenit decisivă și, printre altele, a limitat diversitatea conceptelor. Între timp se pune întrebarea dacă procesele industriale de producție, cu efectele lor cantitative, economice și ecologice, sunt într-adevăr capabile să devină calea viitoarelor dezvoltări. Există în multe domenii o căutare a unor strategii paralele, care deseori țintesc spre o „downsizing” (reducere în mărime și anvergură în spiritul sustenabilității) a produselor și a metodelor de producție.

Producția cu caracter meșteșugăresc a fost întotdeauna în așa fel dimensionată încât era capabilă să reacționeze cu mare flexibilitate și adaptabilitate la cerințele, situațiile și particularitățile oamenilor și locurilor. Având aceste trăsături prea puțin remarcabile, meșteșugurile nu prea erau un obiect de studiu universitar. Meșteșugurile cu această capacitate a lor de reacționare empirică sunt lipsite de atracție pentru cercetarea științifică, deoarece cercetarea se străduiește să generalizeze și să teoretizeze cu severitate.

Dacă meșteșugul este capabil de a reacționa la felurite situații în mod funcțional, artistic sau inovativ, fapt care aparține de ansamblul celor mai importante caracteristici ale exercitării sale, atunci acesta este demn atât de a determina un domeniu aparte al cercetării științifice cât și de a fi partener cu drepturi egale în procesul educațional de nivel universitar.

Care este profilul specializării nou propuse și rolul meșteșugului în conturarea identității și individualității acestui program?

Programul de studii combină designul individual de la draft spre evoluție a formei, cu și prin meșteșug artistic. Conceptualizarea designului la care aspiră participanții la studiu derivă dintr-o percepție rafinată, experimentare prin prelucrare și manevrare a materialelor de lucru, precum și printr-o disponibilitate deschisă către examinare prin meșteșug.

Orizontul acestei specializări este determinat de contraste constructive, ca de pildă, între grija pentru păstrarea trăsăturilor specifice ariei culturale locale și fertila confruntare cu specificul altor arii culturale; între rafinamentul percepției senzuale a materialelor, obiectelor și locațiilor acestora și măsura în care aceste percepții se reflectă în exprimare verbală, definiții și termeni, design și proiect. Designul și modelarea obiectelor sunt reflectate în mod special de amprenta culturală și atmosfera locației sau situației pentru care acestea sunt destinate.

O cerință pentru programul de studii presupune existența unei fundamentări practice privind meșteșugul și designul. Astfel, de-a lungul semestrului, obiectivele principale se vor focaliza pe examinarea proceselor generale de generare a formei prin design și meșteșug. În primele patru semestre, cursanții își vor lărgi orizontul prin însușirea diverselor metode și procese de design și vor studia genurile de interacții care pot să apară între material, prelucrare și design: tehnici culturale de texturare; modelare a materialelor moi; modelare a materialelor rigide; îmbinări ale materialelor rigide.

Aceste studii vor adânci gândirea orientată pe design și modul de acțiune asupra materialelor făcând posibilă o gândire (viziune) interdisciplinară. Nu meșteșugul în sensul său convențional trebuie „învățat”, deoarece programul de studii nu educă în sensul unui anumit profil ocupational. Deschiderea și curiozitatea în considerarea prin meșteșug a materialului, formei și structurii ținesc și însoțesc permanent dezvoltarea individuală a studentului. Diversitatea acumulată de materiale, forme și prelucrări, care păstrează o orientare hotărâtă spre meșteșug, diferențiază acest program de studii față de alte programe de design.

Ce discipline de bază propune programul „Arts & Crafts”?

Programul de studii este fundamentat pe două tipuri de cursuri de design aflate în complementaritate.

Unul se referă la accesul metodico-experimental către fundamentele designului, care este orientat pe procese și este concentrat pe investigarea posibilităților de design oferite de către material și structură. În contrast, se pune un accent puternic pe rezoluția la cerințe complexe, orientată pe rezultat în cadrul proiectelor de design. Rezoluția va depinde în mod accentuat de componența spațială, locală și situațională a cerinței.

Cele două tipuri de abordări interrelaționează în cadrul programului de studiu care rămâne astfel fidel asocierii dintre dexteritatea manuală și conștientizarea mentală.

Studiourile cognitive oferă studenților o intensivă examinare contextuală asupra ideilor istorico-culturale și artistice și aspectelor sociologice ale activităților meșteșugărești și culturii designului.

Fiecare dintre primele patru semestre debutează cu o incursiune introductivă într-o locație în care meșteșugurile și tehnicile cultural-artistice sunt înrădăcinate istoric și care sunt strâns legate de tema principală a semestrului. Călătoriile și lucrul în workshopuri în locațiile alese reprezintă o componentă integrală a programului de studii contribuind substanțial la definirea profilului acestui program, cât și la asigurarea unui schimb interregional. Cele trei centre de studii interregionale: St.Pölten, Austria; Laas/Vinschgau, Italia și Vrin/Grisons, Elveția, cooperează ca locații pentru studiu, design meșteșugăresc și schimburi de experiență în cercetare și proiecte de design.

Căru grup țintă i se adresează programul, ce abilități dezvoltă și ce perspective ocupaționale oferă absolvenților săi?

„Arts & Crafts” este un program de design artistic ce se adresează absolvenților unei școli vocaționale tehnice și meșteșugărești sau, în general, celor care posedă aptitudini speciale pentru meșteșug și designul artistic. La finalul studiilor, absolvenții vor primi o diplomă de licențiere în arte „Bachelor of Arts”.

Programul pregătește designeri cu studii superioare cu abilități practice în procesele meșteșugărești, care și-au însușit contextele curente în design, arhitectură și „arte și meserii”, prin examinare inovativă, critică și profundă educație cultural-istorică și morfologică. Dobândind capacitatea de a întreprinde în mod independent acțiuni de cercetare științifică și de generare, concepere și dezvoltare a acestora în forma orală sau vizuală, studenții devin pregătiți pentru funcții de management, respectiv, pentru activități antreprenoriale sau pentru continuare de studii. Programul conferă studentului o competență în designul interdisciplinar, care îl aduce la nivel de egalitate cu absolvenți ai altor programe de licență compatibile din arhitectură, arte, design etc.

La finalizarea studiilor, absolvenții pot deveni întreprinzători individuali ai unor companii mici și mijlocii specializate pe meșteșuguri și design/arte sau întreprinzători individuali ai unor birouri de design, pentru diverse activități: design, design de interior, arhitectură, arte. Repertoriul designului vocațional este vast putând cuprinde: obiecte de uz zilnic, design de interior, design arhitectural, obiecte și utilități amplasate în aer liber, dar și domenii conexe.

Prin caracteristicile programului de studii se poate presupune că o mare parte dintre studenți vor proveni din zone cu un specific ocupațional, posibil din zona rurală, și care, după finalizarea studiilor se vor întoarce cu un plus de sensibilitate, dedicație și apreciere.

Pe termen lung, programul de studii asigură prospectarea ideilor pentru forme noi de stil de viață menite să consolideze micile localități din punct de vedere economic și social. Totodată, poate fi anticipat un nou concept personal de ancorare locală și sensibilitate contextuală, care constă într-o opoziție autonomă vigilentă față de tendințele către o standardizare culturală.

Și o întrebare de final: cum reușește Thomas Gronneger să găsească echilibrul între profesie, artă și familie?

Referitor la familie, în viața noastră s-a produs o schimbare radicală atunci când minunata mea soție, Roberta, a decedat în 2004, iar micuții nostri Leonardo și Frederico aveau numai doi ani și jumătate, respectiv patru ani. Lucrând 20 de ore pe săptămână pentru universitate, apoi continuând cu atelierul de lucru de acasă, am reușit totuși să fiu aproape de copiii mei, combinând îngrijirea lor cu munca artistică și cu cea pentru universitate. Îmi amintesc în special doi dintre acești ani alături de copii, ca fiind foarte denși, minunați și în același timp dificili. După ce au început școala, lucrurile s-au mai schimbat, în prezent având alături de ei pe minunata mea actuală soție Elisabetta, care în 2008 ne-a dăruit-o pe micuța Sofia. Toate aceste dificultăți, dar și bucurii familiale, fac parte din balanța sensului vieții în care se regăsesc familia, profesia și arta mea. În acest sens, gândesc că nu este bine să pui numai profesia în centrul preocupărilor vieții. Familia, copiii, prietenii, constituie un puternic ajutor în a te mai distanța de profesie, fără însă a-ți pierde din pasiune.

Profesorul Gronneger nu este la prima prezență în cadrul festivalului, în 2005, într-un cadru organizatoric similar, a lansat DVD-ul multimedia „Monument in Motion”, un documentar despre catedrala San Pietro din Vatican și despre Palazzo dei Conservatori. Sperăm ca în curând, să îl avem din nou alături, în cadrul unui joint workshop între universitatea Transilvania și New Design University, „Window and Wall. Inside Outside Insight” a cărui propunere a lansat-o cu prilejul serbărilor mediatecii.

Material realizat de:

Conf.dr.ing.Lidia Gurău și Prof.dr.ing.Marina Cionca